

Promemoria

Tillfälliga nedstängningar och förbud för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19

Socialdepartementet
S2021/01499

Promemorians huvudsakliga innehåll

I promemorian finns ett utkast till förordning om tillfälliga nedstängningar och förbud för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19. Syftet med att remittera promemorian är att säkerställa att det finns ett beredningsunderlag för sådana åtgärder om regeringen i ett ytterst allvarligt epidemiologiskt läge skulle behöva agera mycket skyndsamt för att uppnå önskad effekt på smittspridningen.

Förordningen innebär att följande platser ska hållas stängda för allmänheten:

- verksamhetslokaler inomhus på gym- och sportanläggningar och badanläggningar
- verksamhetslokaler inomhus i köpcentrum, varuhus, gallerior och butiker, med undantag för bl.a. livsmedelsbutiker och apotek
- serviceinrättningar där verksamheten förutsätter nära fysisk kontakt mellan kunden och tjänsteutövaren, t.ex. frisörsalonger, skönhetsmottagningar, massagesalonger och tatueringstudior
- restauranger och andra serveringsställen, med undantag för avhämtning och hemleverans av mat eller dryck.

Förordningen innebär även ett förbud mot att hyra ut festlokaler eller på något annat sätt använda eller upplåta lokaler, områden eller utrymmen för tillställningar eller liknande privata sammankomster.

Innehållsförteckning

1	Författningsförslag.....	3
1.1	Förslag till förordning om tillfälliga nedstängningar och förbud för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19.....	3
1.2	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2021:8) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19.....	6
2	Inledning	7
3	Det kan bli nödvändigt med nedstängningar och förbud	8
3.1	En förordning bör förberedas	8
3.2	Gym- och sportanläggningar och badanläggningar	9
3.3	Handelsplatser	11
3.4	Platser för privata sammankomster	15
3.5	Serveringsställen	16
3.6	En följdändring i begränsningsförordningen.....	18
4	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	18
5	Konsekvenser.....	19

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till förordning om tillfälliga nedstängningar och förbud för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

1 § I denna förordning finns kompletterande bestämmelser till

- lagen (2021:4) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19, och
- lagen (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen.

Ord och uttryck som används i denna förordning har samma betydelse som i lagarna.

2 § Denna förordning är meddelad med stöd av

- 8 § andra stycket lagen (2021:4) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 i fråga om 2 kap. 1 §,
- 9 § andra stycket samma lag i fråga om 3 kap. 1–4 §§,
- 11 § andra stycket samma lag i fråga om 4 kap. 1 §,
- 11 § andra stycket lagen (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen i fråga om 5 kap. 1 §.

3 § I 4 kap. 1 § och 5 kap. 1 och 2 §§ förordningen (2021:8) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 och i föreskrifter som har meddelats med stöd av förordningen finns bestämmelser om smittskyddsåtgärder på gym- och sportanläggningar, badanläggningar och handelsplatser.

I 3 § lagen (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen och i föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen finns bestämmelser om smittskyddsåtgärder på serveringsställen.

2 kap. Gym- och sportanläggningar och badanläggningar

1 § Den som bedriver verksamhet i form av en gym- eller sportanläggning eller en badanläggning ska hålla verksamhetslokaler inomhus stängda för allmänheten.

3 kap. Handelsplatser

1 § Den som bedriver verksamhet i form av ett köpcentrum, ett varuhus, en galleria eller en butik ska hålla verksamhetslokaler inomhus stängda för allmänheten.

Trots första stycket får följande handelsplatser hållas öppna för allmänheten:

1. butiker som huvudsakligen säljer livsmedel,
2. öppenvårdsapotek,
3. optiker,
4. butiker för försäljning av foder eller andra produkter för djur,
5. stationer för drivmedelsförsäljning,
6. byggvaruhus och liknande, såvitt avser försäljning till näringsidkare, och
7. butiker som hanterar utlämning av brev och paket, såvitt avser utlämningsverksamheten.

2 § Den som i ett köpcentrum, ett varuhus eller en galleria bedriver verksamhet i en lokal som inte är en butik, ska hålla verksamhetslokaler inomhus stängda för allmänheten.

Trots första stycket får lokaler där följande verksamheter bedrivs hållas öppna för allmänheten:

1. hälso- och sjukvård,
2. tandvård,
3. veterinärverksamhet,
4. handläggning av förvaltningsärenden,
5. socialtjänst, och
6. utlämning av brev och paket, såvitt avser utlämningsverksamheten.

Första stycket gäller inte heller en lokal som är belägen i ett köpcentrum, ett varuhus eller en galleria men som har en utomhusentré, under förutsättning att allmänheten inte ges tillträde till övriga delar av köpcentrumet, varuhuset eller gallerian.

3 § Allmänheten får ges tillträde till avgränsade områden i ett köpcentrum, ett varuhus eller en galleria i den utsträckning som behövs för att kunna ta sig till sådana verksamhetslokaler som avses i 1 § andra stycket och 2 § andra stycket.

4 § Den som bedriver verksamhet i form av en frisörsalong, skönhetsmottagning, massagesalong, tatueringstudio eller någon annan serviceinrättning där verksamheten förutsätter nära fysisk kontakt mellan kunden och tjänsteutövaren, ska hålla serviceinrättningen stängd för allmänheten.

4 kap. Platser för privata sammankomster

1 § Det är förbjudet att, inom ramen för en verksamhet som bedrivs yrkesmässigt, använda eller, direkt eller indirekt, upplåta en lokal, ett område eller ett utrymme för en tillställning eller någon annan liknande privat sammankomst.

Första stycket gäller inte i fråga om serveringsställen.

5 kap. Serveringsställen

1 § Den som driver ett serveringsställe ska hålla serveringsstället stängt för allmänheten. Serveringsstället får dock hållas öppet för försäljning av mat och dryck som inte förtärs på stället.

I 3 kap. 2 § finns ytterligare bestämmelser om nedstängning av serveringsställen i köpcentrum, varuhus och gallerior.

1. Denna förordning träder i kraft [...].
2. Förordningen upphör att gälla [fyra veckor].
3. Den upphävda förordningen gäller dock fortfarande för ärenden och mål om tillsyn som har inletts före upphävandet.

1.2 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2021:8) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19

Härigenom förskrivs att 2 kap. 3 § förordningen (2021:8) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

3 §

En länsstyrelse får, utöver vad som anges i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion, efter överenskommelse med en annan länsstyrelse, mot ersättning ställa någon av sina anställda till den andra länsstyrelsens förfogande.

Förfogandet ska avse avgörandet av sådana ärenden enligt lagen (2021:4) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 eller enligt *denna förordning*, som de anställda vid den länsstyrelse som ska pröva ärendena är förhindrade att avgöra på grund av särskilda skäl.

Förfogandet ska avse avgörandet av sådana ärenden enligt lagen (2021:4) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 eller enligt *föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen*, som de anställda vid den länsstyrelse som ska pröva ärendena är förhindrade att avgöra på grund av särskilda skäl.

Denna förordning träder i kraft [...].

2 Inledning

Lagen (2021:4) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 (covid-19-lagen) trädde i kraft den 10 januari 2021 (prop. 2020/21:79, bet. 2020/21:SoU23, rskr. 2020/21:159). Lagen ger det allmänna möjlighet att vidta åtgärder för att motverka trängsel eller på annat sätt förhindra smittspridning. Förordningen (2021:8) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 (begränsningsförordningen) trädde i kraft samtidigt som lagen. Förordningen innebär att smittskyddsåtgärder ska vidtas vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar, på gym- och sportanläggningar och badhus, på handelsplatser och vid användning och upplåtelse av lokaler, områden och utrymmen för tillställningar och liknande privata sammankomster.

Regeringen får med stöd av covid-19-lagen och lagen (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen, om andra smittskyddsåtgärder bedöms otillräckliga, meddela föreskrifter om nedstängning och förbud avseende sådana verksamheter som omfattas av lagarna. I denna promemoria, som har tagits fram inom Regeringskansliet (Socialdepartementet), finns ett utkast till förordning om tillfälliga nedstängningar och förbud för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19. Syftet med promemorian är dels att inhämta författningstekniska synpunkter på tänkbara förslag till åtgärder och avgränsningar, dels att skapa ett bättre underlag för att kunna bedöma de samhällsekonomiska och övriga konsekvenser som kan uppkomma vid sådana långtgående begränsningsåtgärder. Ett sådant underlag avser att ge utrymme för mycket snabba åtgärder i ett läge där regeringen bedömer att lagen ger utrymme för det och sådana är nödvändiga för att minska smittspridningen.

I promemorian Särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 (S2020/09963) finns ett utkast till förordning som innebär att gallerior och varuhus tillfälligt ska hållas stängda för allmänheten. För att möjliggöra åtgärder med tillräcklig effekt på smittspridningen görs bedömningen att det är nödvändigt att ta fram ett utkast till förordning om tillfälliga nedstängningar och förbud som omfattar fler typer av verksamheter än gallerior och varuhus. Den nya förordningen har tagits fram med beaktande av de remissynpunkter som lämnades på den tidigare promemorian.

Parallellt med beredningen av denna promemoria pågår ett arbete med att utveckla regleringen i begränsningsförordningen, se promemorian Ändringar i begränsningsförordningen (S2021/01524).

3 Det kan bli nödvändigt med nedstängningar och förbud

3.1 En förordning bör förberedas

Bedömning: En förordning om tillfälliga nedstängningar och förbud bör förberedas. Om en sådan förordning beslutas, ska den underställas riksdagens prövning.

Skälen för bedömningen: Sverige och omvärlden befinner sig fortsatt i en mycket allvarlig situation med anledning av spridningen av det virus som orsakar sjukdomen covid-19. Hittills (t.o.m. den 15 februari 2021) har 12 428 dödsfall bland personer med bekräftad covid-19-infektion rapporterats i Sverige och 608 411 personer har konstaterats smittade av viruset. Regeringen och Folkhälsomyndigheten har vidtagit en mängd åtgärder för att bromsa smittspridningen. Bland dessa kan följande nämnas. Som huvudregel får högst åtta personer delta vid en allmän sammankomst eller offentlig tillställning. Samma deltagarbegränsning gäller vid uthyrning av festlokaler och annan användning och upplåtelse av lokaler, områden och utrymmen inomhus för tillställningar och liknande privata sammankomster. Det har införts bindande krav på smittskyddsåtgärder på gym- och sportanläggningar, badhus och handelsplatser. Föreskrifterna innebär bl.a. att den som bedriver verksamheten ska beräkna antalet kunder eller besökare som får vistas samtidigt i lokalerna och säkerställa att detta antal inte överskrids. Alkoholförsäljning är förbjuden efter kl. 20.00 t.o.m. den 28 februari 2021. Regeringen har vädjat till kommuner och regioner att hålla verksamhet som allmänheten har tillträde till och som inte är nödvändig stängd t.o.m. den 21 februari 2021. Idrotts-, fritids- och kulturaktiviteter för barn och unga födda 2002 eller senare, såväl utomhus som inomhus, är undantagna från regeringens vädjan. Regeringen har gett ett stort antal statliga myndigheter i uppdrag att vidta ytterligare åtgärder för att öka andelen anställda som arbetar hemifrån. Enligt Folkhälsomyndighetens allmänna råd bör var och en begränsa nya nära kontakter genom att endast umgås med de personer som man normalt träffar. Personer födda 2004 eller tidigare bör använda munskydd i kollektivtrafiken under tider då trängsel ofta förekommer. Sedan början av pandemin gäller grundläggande allmänna råd om att bl.a. stanna hemma vid symtom på sjukdomen covid-19, tvätta händerna ofta och noggrant, hålla avstånd till andra människor och om möjligt arbeta hemifrån.

Under de första veckorna 2021 har en viss minskning av antalet konstaterade fall rapporterats. Trots detta visar flera indikatorer att smittspridningen fortfarande ligger på en mycket hög nivå i samhället. Erfarenheterna från pandemin, både i Sverige och andra länder, visar att det finns en risk för att smittspridningen tilltar på nytt. Det är angeläget att det finns en beredskap för ett försämrat epidemiologiskt läge i form av en tredje våg under våren 2021. Om smittspridningen ökar kraftigt, är det möjligt att åtgärder av den typ som hittills har vidtagits kan visa sig otillräckliga. Det kan inte uteslutas att det då kan finnas behov av att med stöd av covid-19-lagen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen

stänga ned eller förbjuda vissa verksamheter i syfte att motverka smittspridning. Det bör därför tas fram ett utkast till förordning om tillfälliga nedstängningar och förbud.

När begränsningsförordningen togs fram identifierades vissa miljöer där riskerna för smittspridning är särskilt stora: gym- och sportanläggningar, badhus, handelsplatser och platser för privata sammankomster. Sedan tidigare finns det krav på smittskyddsåtgärder på serveringsställen. Ett utkast till förordning om nedstängningar och förbud bör lämpligen omfatta dessa verksamheter.

Beroende på hur smittspridningen ser ut om och när frågan om nedstängning och förbud aktualiseras, kan det finnas anledning att inskränka föreskrifterna till att gälla inom ett visst geografiskt område (14 § covid-19-lagen och 11 § tredje stycket lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen). En förordning om nedstängningar och förbud kan också komma att omfatta endast vissa av de verksamheter som behandlas i denna promemoria. Det kan också bli aktuellt att utvidga förordningen till att omfatta ytterligare verksamheter.

Sådana föreskrifter om förbud eller nedstängning som övervägs i denna promemoria ska underställas riksdagens prövning inom en vecka från den dag då föreskrifterna beslutades (15 § covid-19-lagen och 12 § lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen). Regeringen ska föreslå att riksdagen beslutar om förkortad motionstid med anledning av en sådan proposition. Om riksdagen gör samma bedömning som regeringen i fråga om behovet av föreskrifterna, fortsätter förordningen att gälla till dess att giltighetstiden för den har gått ut. Om riksdagen inte gör samma bedömning som regeringen, kan riksdagen i stället meddela en lag som upphäver eller, efter behövlig beredning, ersätter regeringens förordning. Det finns inget hinder mot att regeringens förordning träder i kraft innan den underställs riksdagen (prop. 2020/21:79 s. 106).

3.2 Gym- och sportanläggningar och badanläggningar

Bedömning: Förordningen bör innehålla en bestämmelse om att den som bedriver verksamhet i form av en gym- eller sportanläggning eller en badanläggning ska hålla verksamhetslokaler inomhus stängda för allmänheten.

Det bör införas en bestämmelse som upplyser om vilka smittskyddsåtgärder som ska vidtas på gym- och sportanläggningar och badanläggningar som hålls öppna.

Skälen för bedömningen: Enligt 8 § andra stycket covid-19-lagen får regeringen, om andra smittskyddsåtgärder bedöms otillräckliga, meddela föreskrifter om att platser för fritids- eller kulturverksamhet som är öppna för allmänheten, t.ex. gym- och sportanläggningar och badhus, ska hållas stängda.

Sjukdomen covid-19 har förutsättning att spridas när människor kommer i nära kontakt med varandra. Särskilt stora risker uppkommer när det samlas många människor på en begränsad yta. En typ av platser där

sådana situationer kan uppstå är gym- och sportanläggningar och badanläggningar. Det gäller inte minst i entréer, omklädningsrum, duschrum och bastur. På gym- och sportanläggningar och badanläggningar möts också människor som inte bor eller arbetar tillsammans, vilket innebär att nya kontaktvägar och smittkedjor kan uppstå. Mot denna bakgrund görs bedömningen att det i ett ytterst allvarligt smittläge kan bli nödvändigt att meddela föreskrifter om att gym- och sportanläggningar och badanläggningar ska hållas stängda för allmänheten. Med badanläggning avses här alla anläggningar med en simbassäng, oavsett om bassängen ligger inomhus eller utomhus. I linje med detta föreslås i promemorian Ändringar i begränsningsförordningen (S2021/01524) att ordet badhus i begränsningsförordningen ska ersättas med ordet badanläggning.

Föreskrifter om nedstängning får inte vara mer långtgående än vad som är försvarligt med hänsyn till faran för människors liv och hälsa (6 § covid-19-lagen). Platser för fritidsverksamhet bidrar till människors möjligheter att träna och motionera, vilket är positivt för folkhälsan. Föreskrifter om nedstängning av platser för fritidsverksamhet gör det omöjligt att bedriva vissa former av näringsverksamhet och utgör därmed ett ingrepp i näringsfriheten och egendomsskyddet. Reglerna om nedstängning bör utformas utifrån en avvägning mellan å ena sidan riskerna för smittspridning och å andra sidan de negativa konsekvenserna av en nedstängning.

Risken för smittspridning är typiskt sett större inomhus än utomhus. Även i ett ytterst allvarligt epidemiologiskt läge framstår det som angeläget att människor fortsätter att träna och motionera i så stor utsträckning som möjligt. En bestämmelse om nedstängning av gym- och sportanläggningar och badanläggningar bör därför utformas så att den som bedriver verksamhet på en sådan plats ska hålla verksamhetslokaler inomhus stängda för allmänheten. Det innebär att t.ex. skidanläggningar och kommunala idrottsplatser kan hålla öppet under förutsättning att allmänheten inte ges tillträde till omklädningsrum eller andra verksamhetslokaler inomhus.

Vid åtgärder och beslut som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Om sport- och badanläggningar behöver hållas stängda, kommer barns möjligheter att delta i fritidsaktiviteter att begränsas. Utomhusaktiviteter kommer dock att kunna äga rum även under den tid som förordningen gäller. När det gäller inomhusaktiviteter görs bedömningen att risken för smittspridning gör det motiverat att i ett ytterst allvarligt epidemiologiskt läge hålla sport- och badanläggningar stängda under en begränsad period, trots risken för eventuella negativa effekter för barns hälsa och mående.

Det förekommer att t.ex. gymanläggningar bedrivs i anslutning till annan verksamhet som exempelvis en sjukgymnastiklinik som bedriver hälso- och sjukvård i avtal med en region. Bestämmelsen om att gym- och sportanläggningar och badanläggningar ska hållas stängda för allmänheten innebär inte något hinder mot att bedriva hälso- och sjukvård på sådana anläggningar.

Vidare förekommer det att gym- och sportanläggningar och badanläggningar används för skolverksamhet, t.ex. i form av idrottsundervisning. Eftersom bestämmelsen innebär att anläggningarna ska hållas stängda för allmänheten, kommer sådan verksamhet fortsatt att kunna bedrivas.

I den utsträckning som gym- och sportanläggningar och badanläggningar får hållas öppna, dvs. för aktiviteter utomhus, gäller kraven på smittskyddsåtgärder i begränsningsförordningen och föreskrifter som har meddelats med stöd av förordningen. För tydlighets skull bör det i utkastet till förordning införas en upplysningsbestämmelse om detta.

3.3 Handelsplatser

Bedömning: Förordningen bör innehålla en bestämmelse om att den som bedriver verksamhet i form av ett köpcentrum, ett varuhus, en galleria eller en butik ska hålla verksamhetslokaler inomhus stängda för allmänheten. Följande handelsplatser bör dock få hållas öppna för allmänheten:

- butiker som huvudsakligen säljer livsmedel
- öppenvårdsapotek
- optiker
- butiker för försäljning av foder eller andra produkter för djur
- stationer för drivmedelsförsäljning
- bygghandelsvaruhus och liknande, såvitt avser försäljning till näringsidkare
- butiker som hanterar utlämning av brev och paket, såvitt avser utlämningsverksamheten.

Förordningen bör innehålla en bestämmelse om att den som i ett köpcentrum, ett varuhus eller en galleria bedriver verksamhet i en lokal som inte är en butik, ska hålla verksamhetslokaler inomhus stängda för allmänheten. Trots detta bör lokaler där följande verksamheter bedrivs få hållas öppna för allmänheten:

- hälso- och sjukvård
- tandvård
- veterinärverksamhet
- handläggning av förvaltningsärenden
- socialtjänst
- utlämning av brev och paket, såvitt avser utlämningsverksamheten.

Vidare bör en lokal som är belägen i ett köpcentrum, ett varuhus eller en galleria men som har en utomhustré få hållas öppen för allmänheten, under förutsättning att allmänheten inte ges tillträde till övriga delar av köpcentrumet, varuhuset eller gallerian.

Allmänheten bör få ges tillträde till avgränsade områden i ett köpcentrum, ett varuhus eller en galleria i den utsträckning som behövs för att den ska få tillträde till sådana lokaler som får hållas öppna.

Förordningen bör innehålla en bestämmelse om att den som bedriver verksamhet i form av en frisörsalong, skönhetsmottagning, massage-salong, tatueringstudio eller någon annan serviceinrättning där verksamheten förutsätter nära fysisk kontakt mellan kunden och tjänsteutövaren, ska hålla serviceinrättningen stängd för allmänheten.

Det bör införas en bestämmelse som upplyser om vilka smittskyddsåtgärder som ska vidtas på handelsplatser som hålls öppna.

Skälen för bedömningen: Enligt 9 § andra stycket covid-19-lagen får regeringen, om andra smittskyddsåtgärder bedöms otillräckliga, meddela föreskrifter om att köpcentrum, varuhus, gallerior, butiker, serviceinrättningar och andra handelsplatser som är öppna för allmänheten ska hållas stängda.

När många människor samlas på en begränsad yta uppkommer stora risker för smittspridning. En miljö där sådana situationer kan uppstå är i butiker och på andra handelsplatser. Visserligen uppehåller sig människor typiskt sett inte i en viss butik under särskilt lång tid. Å andra sidan uppkommer kontakter mellan personer som inte bor eller arbetar tillsammans, vilket innebär att nya smittkedjor kan uppstå. Mot denna bakgrund görs bedömningen att det i ett ytterst allvarligt smittläge kan bli nödvändigt att meddela föreskrifter om att butiker och andra handelsplatser ska hållas stängda för allmänheten.

Föreskrifter om nedstängning får inte vara mer långtgående än vad som är försvarligt med hänsyn till faran för människors liv och hälsa (6 § covid-19-lagen). Föreskrifter om nedstängning av handelsplatser innebär ett förbud mot att bedriva vissa former av näringsverksamhet och utgör därmed ett ingrepp i näringsfriheten och egendomsskyddet. Vidare kan det medföra påtagliga olägenheter för människor att under en period inte kunna handla varor och tjänster på fysiska handelsplatser. Reglerna om nedstängning bör mot denna bakgrund utformas utifrån en avvägning mellan å ena sidan riskerna för smittspridning och å andra sidan de negativa konsekvenserna av en nedstängning.

En bestämmelse om nedstängning bör omfatta handelsplatser där det finns påtagliga risker för smittspridning på grund av trängsel eller något annat skäl. Köpcentrum, gallerior, varuhus och butiker är platser där trängsel typiskt sett kan uppstå. En bestämmelse om nedstängning bör därför omfatta sådana platser.

Risken för smittspridning är typiskt sett större inomhus än utomhus. Även i ett ytterst allvarligt epidemiologiskt läge framstår det därför som en rimlig avgränsning att endast verksamhetslokaler inomhus måste hållas stängda för allmänheten. Det innebär att butiker där kunderna inte kommer in i lokalen, t.ex. glasskiosker, kommer att kunna hålla öppet. Vidare kommer det vara tillåtet med försäljning som sker utan att kunderna kommer in i lokalerna, t.ex. genom att en vara som är förbeställd och förbetalad hämtas utanför en butik.

När det gäller vissa butiker, t.ex. livsmedelsbutiker, kan den minskade smittspridning som skulle uppnås genom en nedstängning inte anses stå i rimligt förhållande till de olägenheter som skulle uppstå. Handelsplatser med avgörande betydelse för människors och djurs liv och hälsa eller för samhället i övrigt bör därför undantas från bestämmelsen om nedstängning. För att regleringen ska bli så tydlig som möjligt bör det i förordningen tas in en uttömmande uppräkningslista av handelsplatser som får hållas öppna. I denna promemoria görs bedömningen, bl.a. utifrån Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter (MSBFS 2020:3) och allmänna råd (MSBFS 2020:4) om omsorg för barn med vårdnadshavare i samhällsviktig verksamhet, att följande handelsplatser bör få hållas öppna för allmänheten:

- butiker som huvudsakligen säljer livsmedel

- öppenvårdsapotek
- optiker
- butiker för försäljning av foder eller andra produkter för djur
- stationer för drivmedelsförsäljning
- byggvaruhus och liknande, såvitt avser försäljning till näringsidkare
- butiker som hanterar utlämning av brev och paket, såvitt avser utlämningsverksamheten.

Med livsmedel avses samma sak som i livsmedelslagen (2006:804) (med hänvisning till en EU-förordning), dvs. som utgångspunkt alla ämnen eller produkter som är avsedda att eller rimligen kan förväntas att förtäras av människor. Det innebär bl.a. att Systembolagets butiker kommer att omfattas av undantaget.

Med öppenvårdsapotek avses en inrättning för detaljhandel med läkemedel som bedrivs med tillstånd enligt lagen (2009:366) om handel med läkemedel.

Undantaget för byggvaruhus och liknande innebär att exempelvis hantverkare tillförsäkras tillgång till material som behövs i deras arbete.

Undantaget för utlämning av brev och paket innebär att exempelvis en tobaksaffär får hållas öppen för utlämning av brev och paket, men inte för försäljning av varor.

Köpcentrum, varuhus och gallerior är handelsplatser som kan inrymma dels mindre handelsplatser, t.ex. butiker och serviceinrättningar, dels verksamhetslokaler som inte i sig utgör handelsplatser, t.ex. restauranger och vårdcentraler. Köpcentrum, varuhus och gallerior kräver därför särskilda överväganden.

På vissa orter kan tillgången till nödvändiga butiker begränsas avsevärt om köpcentrum, varuhus och gallerior hålls helt stängda. Vid en nedstängning bör allmänheten därför få ges tillträde till avgränsade områden i köpcentrum, varuhus och gallerior i den utsträckning som behövs för att kunna ta sig till sådana butiker som får hållas öppna, t.ex. livsmedelsbutiker och öppenvårdsapotek.

Denna bedömning innebär att köpcentrum, varuhus och gallerior till viss del kommer att kunna hållas öppna för allmänheten. Enligt bedömningen ovan ska butiker som ligger i sådana anläggningar som huvudregel hållas stängda. Frågan uppkommer därmed om vad som bör gälla för lokaler i köpcentrum, varuhus och gallerior som inte är butiker, t.ex. bibliotek och biografier. Ju fler verksamhetslokaler som hålls öppna i köpcentrum, varuhus och gallerior, desto större är risken för trängsel på de allmänna ytorna. Mot denna bakgrund görs bedömningen att den som i ett köpcentrum, ett varuhus eller en galleria bedriver verksamhet i en lokal som inte är en butik, som huvudregel ska hålla verksamhetslokaler inomhus stängda för allmänheten. Viss verksamhet i gallerior, köpcentrum och varuhus är dock av sådan vikt att de bör få hållas öppna. Eftersom det i många fall finns motsvarande verksamheter på andra platser än i gallerior, köpcentrum och varuhus, kan ett sådant undantag begränsas till ett fåtal centrala samhällsfunktioner. I denna promemoria görs bedömningen att lokaler där följande verksamheter bedrivs bör få hållas öppna för allmänheten:

- hälso- och sjukvård

- tandvård
- veterinärverksamhet
- handläggning av förvaltningsärenden
- socialtjänst
- utlämning av brev och paket, såvitt avser utlämningsverksamheten.

Exempel på lokaler där det bedrivs hälso- och sjukvård är vårdcentraler och mödravårdscentraler.

Exempel på lokaler där det förekommer handläggning av förvaltningsärenden är kommun- och stadsdelsförvaltningar, servicekontor som bedrivs av Statens servicecenter, Arbetsförmedlingens s.k. kundtorg och närpolisstationer.

Med socialtjänst avses sådan verksamhet som regleras i socialtjänstlagen (2001:453), oavsett i vilken form den bedrivs. Undantaget får betydelse för sådan socialtjänstverksamhet som är öppen för allmänheten men som inte innefattar ärendehandläggning, t.ex. vissa typer av stöd och rådgivning till familjer, brottsoffer och skuldsatta personer.

Undantaget för utlämning av brev och paket är, på motsvarande sätt som beskrivs ovan, begränsat till själva utlämningsverksamheten.

På samma sätt som för nödvändiga butiker bör allmänheten få ges tillträde till avgränsade områden i köpcentrum, varuhus och gallerior i den utsträckning som behövs för att kunna ta sig till sådana verksamhetslokaler som får hållas öppna.

En annan fråga gäller verksamhetslokaler som är belägna i ett köpcentrum, ett varuhus eller en galleria men som har en utomhusentré. Det kan t.ex. vara ett bibliotek eller en biograf. Under förutsättning att allmänheten inte ges tillträde till övriga delar av köpcentrumet, varuhuset eller gallerian, bör sådana verksamhetslokaler omfattas av samma begränsningar som andra lokaler av samma typ. Det innebär t.ex. att en biograf kan hålla öppet med beaktande av den deltagarbegränsning som gäller för biograf föreställningar (3 kap. 1 § begränsningsförordningen).

I vissa fall behövs tillträde till lokaler i ett köpcentrum, ett varuhus eller en galleria för att personer ska kunna ta sig till sin bostad eller arbetsplats. Eftersom bestämmelsen om nedstängning innebär att lokaler ska hållas stängda för allmänheten, vilket inte omfattar de som bor eller arbetar i byggnaden, behövs inget särskilt undantag för de fallen. Motsvarande bedömning görs avseende verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), t.ex. daglig verksamhet enligt 9 § 10 LSS.

En annan typ av handelsplatser är serviceinrättningar. Med serviceinrättningar avses i covid-19-lagen platser med kommersiellt betonad försäljning av tjänster, t.ex. frisörsalonger, skönhetsmottagningar och cykelverkstäder. Platser för hälso- och sjukvård eller tandvård, t.ex. vårdcentraler och tandläkarmottagningar, och platser för utbildning är inte serviceinrättningar i lagens mening (prop. 2020/21:79 s. 94). Hur stora risker för smittspridning som kan uppkomma på serviceinrättningar är till stor del beroende på verksamhetens karaktär. Det finns serviceinrättningar som upprätthåller centrala samhällsfunktioner samtidigt som riskerna för smittspridning är förhållandevis små, t.ex. bilverkstäder. Enligt bedömningen i denna promemoria bör en nedstängning av service-

inrättningar begränsas till verksamheter som är särskilt riskfyllda ur smittspridningssynpunkt, nämligen sådana där verksamhetens karaktär gör att det inte är möjligt för människor att hålla ett från smittskyddssynpunkt säkert avstånd från varandra. Förordningen bör därför innehålla en bestämmelse om att den som bedriver verksamhet i form av en frisör-salong, skönhetsmottagning, massagesalong, tatueringstudio eller någon annan serviceinrättning där verksamheten förutsätter nära fysisk kontakt mellan kunden och tjänsteutövaren, ska hålla serviceinrättningen stängd för allmänheten. Eftersom det är verksamheten i sig som är riskfylld, saknas anledning att avgränsa bestämmelsen till att gälla verksamhetslokaler inomhus.

Som anförs ovan är platser för hälso- och sjukvård inte serviceinrättningar i covid-19-lagens mening. Det finns dock exempel på platser där det bedrivs flera typer av verksamheter, t.ex. såväl medicinsk som kosmetisk fotvård. Bestämmelsen om nedstängning kan i de fallen inte anses innebära något hinder mot att bedriva den del av verksamheten som utgör hälso- och sjukvård.

I den utsträckning som handelsplatser får hållas öppna gäller kraven på smittskyddsåtgärder i begränsningsförordningen och i föreskrifter som har meddelats med stöd av förordningen. För tydlighets skull bör det i utkastet till förordning införas en upplysningsbestämmelse om detta.

3.4 Platser för privata sammankomster

Bedömning: Förordningen bör innehålla en bestämmelse om förbud mot att, inom ramen för en verksamhet som bedrivs yrkesmässigt, använda eller, direkt eller indirekt, upplåta en lokal, ett område eller ett utrymme för en tillställning eller någon annan liknande privat sammankomst. Bestämmelsen bör inte gälla i fråga om serveringsställen.

Skälen för bedömningen: Enligt 11 § andra stycket covid-19-lagen får regeringen, om andra smittskyddsåtgärder bedöms otillräckliga, meddela föreskrifter om förbud mot att, inom ramen för en verksamhet som bedrivs yrkesmässigt, använda eller, direkt eller indirekt, upplåta en lokal, ett område eller ett utrymme för en tillställning eller någon annan liknande privat sammankomst.

Det uppkommer stora risker för smittspridning när många människor samlas under lång tid på en begränsad yta. Tillställningar och andra liknande privata sammankomster, t.ex. fester, är en miljö där sådana situationer kan uppstå. Sådana sammankomster pågår ofta under en längre tid och deltagarna befinner sig ofta nära varandra. Det förekommer också att deltagarna är alkoholpåverkade, vilket kan försämra förmågan att bete sig på ett ur smittskyddssynpunkt säkert sätt. Mot denna bakgrund görs bedömningen att det i ett ytterst allvarligt smittläge kan bli nödvändigt att meddela föreskrifter om förbud mot att använda eller upplåta lokaler, områden eller utrymmen för tillställningar eller liknande privata sammankomster.

Föreskrifter om förbud får inte vara mer långtgående än vad som är försvarligt med hänsyn till faran för människors liv och hälsa (6 § covid-

19-lagen). Ett förbud mot att använda eller upplåta platser för privata sammankomster gör det otillåtet att bedriva vissa former av näringsverksamhet och utgör därmed ett ingrepp i näringsfriheten och egendomsskyddet. Ett sådant förbud påverkar också möjligheten att hålla sociala arrangemang och kan därmed begränsa människors umgängesliv. Ett förbud bör inte vara mer långtgående än vad som är motiverat i förhållande till vad som kan uppnås med regleringen.

För gym- och sportanläggningar, badanläggningar och handelsplatser görs bedömningen att en nedstängning bör begränsas till verksamhetslokaler inomhus (avsnitt 3.2 och 3.3). Det kan därför övervägas om motsvarande avgränsning bör göras för platser för privata sammankomster. På grund av den nära kontakten mellan deltagarna kan det på t.ex. fester uppstå betydande risker för smittspridning även om arrangemanget hålls utomhus. Det bör också beaktas att exempelvis bussar och båtar kan användas eller upplåtas för fester (jfr prop. 2020/21:79 s. 49 och 139). Förbudet bör mot denna bakgrund gälla generellt och inte begränsas till inomhusmiljöer.

Normgivningsbemyndigandet i covid-19-lagen gäller inte i fråga om serveringsställen (11 § tredje stycket). Syftet med undantaget är att undvika dubbelreglering (prop. 2020/21:79 s. 49). Serveringsställen bör mot denna bakgrund undantas från förbudet som rör platser för privata sammankomster.

3.5 Serveringsställen

Bedömning: Förordningen bör innehålla en bestämmelse om att den som driver ett serveringsställe ska hålla serveringsstället stängt för allmänheten. Serveringsstället bör dock få hållas öppet för försäljning av mat och dryck som inte förtärs på stället.

Det bör införas bestämmelser som upplyser om att serveringsställen i köpcentrum, varuhus och gallerior som huvudregel ska hållas stängda och om vilka smittskyddsåtgärder som ska vidtas på serveringsställen som hålls öppna.

Skälen för bedömningen: Enligt 11 § andra stycket lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen får regeringen, om andra smittskyddsåtgärder bedöms otillräckliga, meddela föreskrifter om att serveringsställen ska hållas stängda.

Som anförs i avsnitt 3.4 uppkommer stora risker för smittspridning när det samlas många människor under lång tid på en begränsad yta. Restauranger och andra serveringsställen är miljöer där sådana situationer kan uppstå. Mot denna bakgrund görs bedömningen att det i ett ytterst allvarligt smittläge kan bli nödvändigt att meddela föreskrifter om att serveringsställen ska hållas stängda för allmänheten.

Föreskrifter om nedstängning får inte vara mer långtgående än vad som är försvarligt med hänsyn till faran för människors liv och hälsa. En nedstängning av serveringsställen innebär ett förbud mot att bedriva vissa former av näringsverksamhet och utgör därmed ett ingrepp i näringsfriheten och egendomsskyddet. Att serveringsställen under en period hålls stängda kan också medföra stora olägenheter för många människor.

Reglerna om nedstängning bör mot denna bakgrund utformas utifrån en avvägning mellan å ena sidan riskerna för smittspridning och å andra sidan de negativa konsekvenserna av en nedstängning.

För gym- och sportanläggningar, badanläggningar och handelsplatser görs bedömningen att en nedstängning bör begränsas till verksamhetslokaler inomhus (avsnitt 3.2 och 3.3). Det kan därför övervägas om motsvarande avgränsning bör göras för serveringsställen. Bedömningen görs dock att det även på uteserveringar kan uppkomma beaktansvärda risker för smittspridning. Nedstängningen av serveringsställen bör därför gälla generellt och inte begränsas till inomhusmiljöer.

Kunder som avhämtar mat eller dryck från ett serveringsställe behöver endast uppehålla sig på serveringsstället under en begränsad tid. Det finns också situationer där tillgången till livsmedelsbutiker är begränsad, t.ex. på sjukhus, på flygplatser, ombord på tåg och vid lastbilstransporter. Hemleverans av mat eller dryck kan ske på ett sätt som är säkert ur smittskyddssynpunkt. Den nytta i smittskyddshänsende som ett förbud mot avhämtning och hemleverans skulle innebära, kan därför inte anses överväga förbudets negativa ekonomiska konsekvenser och de praktiska olägenheter som kan uppstå. I förordningen bör det därför införas ett undantag som innebär att serveringsställen får hållas öppna för försäljning av mat eller dryck som inte förtärs på stället. Av alkohollagen (2010:1622) följer att det inte är tillåtet med avhämtning eller hemleverans av sådan dryck som kräver serveringstillstånd.

Serveringsställen i köpcentrum, varuhus och gallerior omfattas även av de bestämmelser om nedstängning som behandlas i avsnitt 3.3. Det bör i förordningen införas en upplysningsbestämmelse om detta. Regleringen innebär att serveringsställen i köpcentrum, varuhus och gallerior ska hålla verksamhetslokaler inomhus helt stängda för allmänheten, men att serveringsställen som har en utomhusentré får hålla lokalerna öppna för försäljning av mat eller dryck som inte förtärs på stället.

Med serveringsställe avses i lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen en inrättning där det bedrivs näringsverksamhet som består i att servera mat eller dryck till allmänheten och där möjlighet ges till förtäring på stället (2 §). Ordet näringsverksamhet tar sikte på att syftet med verksamheten är att den ska gå med vinst. En ideell organisation som t.ex. serverar gratis mat och dryck till människor i hemlöshet omfattas inte av lagen (prop. 2019/20:172 s. 41). Utkastet till förordning innebär alltså inte något hinder mot att bedriva sådan verksamhet.

I den utsträckning som serveringsställen får hållas öppna gäller kraven på smittskyddsåtgärder i lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen och i föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen. För tydlighets skull bör det i förordningen införas en upplysningsbestämmelse om detta.

3.6 En följdändring i begränsningsförordningen

Bedömning: Möjligheten för en länsstyrelse att ställa någon av sina anställda till en annan länsstyrelses förfogande bör utvidgas till att gälla ärenden enligt alla föreskrifter som har meddelats med stöd av covid-19-lagen.

Skälen för bedömningen: Enligt 2 kap. 3 § begränsningsförordningen får en länsstyrelse, utöver vad som anges i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion, efter överenskommelse med en annan länsstyrelse, mot ersättning ställa någon av sina anställda till den andra länsstyrelsens förfogande. Förfogandet ska avse avgörandet av sådana ärenden enligt covid-19-lagen eller enligt begränsningsförordningen, som de anställda vid den länsstyrelse som ska pröva ärendena är förhindrade att avgöra på grund av särskilda skäl.

Möjligheten för en länsstyrelse att ställa någon av sina anställda till en annan länsstyrelses förfogande bör gälla också ärenden enligt en eventuell förordning om tillfälliga nedstängningar och förbud. Om regeringen skulle besluta en förordning om tillfälliga nedstängningar och förbud, bör bestämmelsen i begränsningsförordningen därför utvidgas till att gälla ärenden enligt alla föreskrifter som har meddelats med stöd av covid-19-lagen.

4 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Bedömning: Förordningen bör vara tidsbegränsad och gälla i fyra veckor. Den upphävda förordningen bör dock fortfarande gälla för ärenden och mål om tillsyn som har inletts före upphävandet.

Skälen för bedömningen: Att stänga ned eller förbjuda verksamheter utgör en mycket ingripande åtgärd. Utifrån det nuvarande epidemiologiska läget görs bedömningen att sådana åtgärder inte är nödvändiga. Det föreslås därför inte något datum för ikraftträdande.

Utkastet till förordning i denna promemoria har tagits fram för att regeringen vid behov ska kunna agera snabbt i ett kraftigt försämrat smittläge. Behovet av att stänga ned eller förbjuda verksamheter måste grunda sig på en bedömning av det aktuella epidemiologiska läget. Inför ett eventuellt beslut om att utfärda förordningen bör det hämtas in behövliga upplysningar och yttranden om smittläget från berörda aktörer.

Mot bakgrund av föreskrifternas ingripande karaktär bör förordningen vara tidsbegränsad och gälla under en kortare tid, lämpligen fyra veckor.

När förordningen upphör att gälla kan det finnas pågående ärenden och mål om tillsyn hos tillsynsmyndigheter och i domstol (17–20 §§ covid-19-lagen och 4–6 §§ lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen). Det bör inte göras någon skillnad mellan beslut som har fått laga kraft under förordningens giltighetstid och sådana ärenden och mål som har inletts men som inte har hunnit slutföras när förordningen upphör att

gälla. Det bör därför införas en övergångsbestämmelse som innebär att den upphävda förordningen fortfarande gäller för ärenden och mål om tillsyn som har inletts före upphävandet.

5 Konsekvenser

Syfte och alternativa lösningar

Syftet med utkastet till förordning är att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 på de platser som omfattas av regleringen. Förordningen får utfärdas endast om det är en nödvändig och proportionerlig åtgärd för att förhindra smittspridning och andra smittskyddsåtgärder bedöms otillräckliga, vilket innebär att det i ett sådant läge inte finns några alternativa lösningar som i tillräcklig grad förhindrar smittspridning på de aktuella platserna. Om någon reglering inte kommer till stånd kan det leda till ökad smittspridning, fler sjukdomsfall och dödsfall samt ökad belastning på hälso- och sjukvården.

Vilka som berörs av regleringen

Utkastet till förordning berör i första hand de som bedriver verksamhet på gym- och sportanläggningar och badanläggningar, handelsplatser och serveringsställen eller som använder eller upplåter platser för privata sammankomster. Sådant verksamhet bedrivs oftast av företag, föreningar eller enskilda näringsidkare. När det gäller exempelvis sport- och badanläggningar kan verksamheten även bedrivas av kommuner. Förordningen berör även motionärer, konsumenter, restauranggäster och andra privatpersoner som besöker de aktuella platserna. De myndigheter som berörs är främst länsstyrelserna och de kommunala nämnder som ansvarar för miljö- och hälsoskyddsområdet. Myndigheter som berörs i mindre utsträckning är Polismyndigheten, Folkhälsomyndigheten och de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Kostnadsmässiga konsekvenser

Utkastet till förordning innebär att de företag, föreningar och enskilda näringsidkare som omfattas av föreskrifterna under en begränsad tid kommer att vara förhindrade att bedriva hela eller delar av sin verksamhet. Därmed kommer de under en tid helt eller delvis att förlora sina intäkter. Flera av de verksamheter som berörs har redan drabbats av betydande intäktsbortfall på grund av såväl pandemin i sig som tidigare beslutade åtgärder. Samtidigt som intäkterna minskar kommer det fortsatt att finnas kostnader i verksamheterna, t.ex. för personal och lokaler. De ekonomiska problem som uppstår kan i förlängningen leda till konkurser och arbetslöshet. Små företag kan komma att drabbas särskilt hårt eftersom de ofta har mindre marginaler än stora företag.

Regeringen har infört eller aviserat ett flertal stöd och åtgärder för att omhänderta effekterna i samhället av spridningen av covid-19. Företag som tvingas hålla helt eller delvis stängt enligt utkastet till förordning kan t.ex. utnyttja omställningsstödet eller möjligheten till korttidspermittering.

Dessutom har regeringen aviserat ett särskilt s.k. nedstängningsstöd som utformas som ett förstärkt omställningsstöd och kommer att handläggas av Skatteverket. Nedstängningsstödet är ett riktat stöd till företag som inte kan bedriva sin verksamhet till följd av eventuella beslut om nedstängning som meddelas med stöd av covid-19-lagen eller lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen. Enligt den planerade utformningen av stödet kommer ett företag att ha rätt till nedstängningsstöd om nettoomsättningen för en period understiger 70 procent av nettoomsättningen för motsvarande period 2019. Nedgången i omsättningen ska vara orsakad av nedstängningen. Stödet kommer att ges som en andel av de fasta kostnaderna där subventionsgraden beror på det stödgrundande omsättningstappet. Den högsta subventionsgraden kommer att vara 100 procent av de fasta kostnaderna för företag som förlorat all omsättning under perioden. Detta betyder i praktiken att ett företag som blir nedstängt får full ersättning för sina fasta kostnader om det förlorat all sin omsättning under aktuell period. Ett tak införs som innebär att det maximala stödet inte får överstiga 75 miljoner kronor per företag och månad. Förslaget utgör i statsstödshänseende en ny stödordning som måste anmälas i enlighet med fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och godkännas av Europeiska kommissionen innan den kan träda i kraft. Stödets utformning kan behöva anpassas utifrån dessa förutsättningar (prop. 2020/21:83 s. 14–16).

Kommuner som håller exempelvis sport- och badanläggningar stängda kan få såväl minskade intäkter från betalande besökare som minskade kostnader för driften av verksamheten. I denna promemoria görs bedömningen att de minskade intäkterna kommer att kompenseras av de minskade kostnaderna.

Länsstyrelserna har tillsynsansvar när det gäller gym- och sportanläggningar, badanläggningar, handelsplatser och platser för privata sammankomster. Kommunerna utövar tillsyn av serveringsställen. Samtliga verksamheter som berörs omfattas för närvarande av krav på smittskyddsåtgärder inom ramen för begränsningsförordningen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen. Länsstyrelserna och kommunerna utövar tillsyn över att kraven på smittskyddsåtgärder följs. Om verksamheterna helt eller delvis stängs ned, kommer länsstyrelserna och kommunerna i stället att utöva tillsyn över att de berörda verksamheterna hålls stängda. Eftersom regelverket om nedstängning generellt sett har en enklare utformning än regelverken om krav på smittskyddsåtgärder, görs bedömningen att detta inte kommer att leda till några ökade kostnader för länsstyrelsernas eller kommunernas tillsynsarbete.

Polismyndigheten ska på begäran bistå länsstyrelserna och kommunerna vid tillsynen. Eftersom utkastet till förordning innebär att verksamheter som huvudregel ska hållas stängda, torde sådan hjälp behövas i mindre utsträckning än i förhållande till de befintliga kraven på smittskyddsåtgärder. Utkastet till förordning bedöms därför inte leda till några ökade kostnader för Polismyndigheten.

Folkhälsomyndigheten ska ge nationell tillsynsvägledning för länsstyrelsernas och kommunernas tillsyn. De ökade kostnader för tillsynsvägledning som kan uppstå med anledning av de tillkommande

föreskrifterna bedöms som marginella och bör kunna hanteras inom Folkhälsomyndighetens befintliga ekonomiska ramar.

Länsstyrelsens och kommunernas tillsynsbeslut kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Eftersom regelverket om nedstängning generellt sett har en enklare utformning än regelverken om krav på smittskyddsåtgärder, görs bedömningen att utkastet till förordning inte leder till någon ökning av antalet mål i allmän förvaltningsdomstol. Utkastet till förordning bedöms alltså inte medföra några ökade kostnader för Sveriges Domstolar.

Utkastet till förordning kommer att leda till ökade kostnader för staten i form av nedstängningsstöd och andra pandemirelaterade stöd. I förlängningen kan även statens kostnader för andra ersättningar, t.ex. arbetslöshetsersättning, komma att öka. Hur stora kostnader som uppstår beror bl.a. på vilka verksamheter som slutligen kommer att omfattas, den geografiska omfattningen av föreskrifterna samt under hur lång tid som förordningen gäller. Det är därmed inte möjligt att i detta skede göra en närmare beräkning av vad ett beslut om nedstängning skulle innebära för totala utgifter för staten. I propositionen med förslag om medel till nedstängningsstöd redovisades dock en översiktlig beräkning baserad på en nedstängning av gallerior, köpcentrum, restauranger och sportanläggningar under några månader. Bedömningen var att det skulle innebära en total kostnad för nedstängningsstödet om ca 4,2 miljarder kronor (prop. 2020/21:83 s. 15).

Andra konsekvenser

En nedstängning av gym- och sportanläggningar och badanläggningar kan leda till att människor tränar och motionerar i mindre utsträckning än vanligt. Det får i så fall negativa effekter för folkhälsan. Det gäller inte minst barn och unga, vars möjligheter att delta i fritidsaktiviteter kommer att begränsas under den tid som förordningen gäller. Även personer som fått träning eller rehabilitering rekommenderad av medicinska skäl kan påverkas negativt. Vidare kan också övriga nedstängningar och förbud i utkastet till förordning innebära påtagliga påfrestningar för befolkningen och kan i förlängningen leda till försämrad fysisk och psykisk hälsa. Personer som saknar möjlighet att handla varor via internet kan påverkas i särskilt stor utsträckning. Det kan t.ex. gälla vissa äldre personer, personer med funktionsnedsättning och personer i ekonomisk utsatthet. Hur stora dessa effekter blir torde framför allt bero på hur länge nedstängningarna och förbuden behöver gälla.

Avseende konkurrenssituationen går det inte att utesluta att utkastet till förordning skulle kunna innebära att konkurrenssituationen mellan vissa företag skulle kunna påverkas. Det gäller framför allt i fråga om verksamheter av samma typ som bedrivs inom respektive utom köpcentrum, varuhus och gallerior.

En nedstängning av verksamheter som bedrivs i kommunal regi, t.ex. sport- och badanläggningar, får anses utgöra en inskränkning i den kommunala självstyrelsen. Syftet med utkastet till förordning är att förhindra smittspridning i de aktuella miljöerna i ett ytterst allvarligt epidemiologiskt läge. Detta syfte bedöms inte kunna uppnås på ett för den

kommunala självstyrelsen mindre ingripande sätt (jfr 14 kap. 3 §
regeringsformen).

I denna promemoria görs bedömningen att utkastet till förordning inte har någon betydelse för brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet, för sysselsättning och offentlig service i olika delar av landet, för jämställdheten mellan kvinnor och män eller för möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen.

Förhållandet till EU-rätten

Utkastet till förordning bedöms vara förenligt med EU-rätten.